

Svar på motion (S) om medborgargaranti och beredskap för friskolors etablering i Värmdö kommun

Förslag till beslut

Motionen avslås.

Beslutsnivå

Kommunfullmäktige

Sammanfattning

Annika Andersson Ribbing m.fl. (S) har föreslagit att kommunen tar fram ett system för kvalitetsgranskning av fristående skolhuvudmän, ett system för fondering av riskpremier från fristående aktörer och att en etableringsfond med kommunala medel införs där fristående aktörer kan ansöka om lånefinansiering för att hantera sina riskpremier.

Motionen avslås med hänvisning till att det är Skolinspektionen som bedömer den sökande huvudmannens ekonomiska förutsättningar, pedagogiska kompetens och kvalitet på utbildningen. Kommunen har möjlighet att yttra sig över ekonomiska, organisatoriska och pedagogiska konsekvenser för den kommunala skolverksamheten. Eftersom kommunernas verksamheter bekostas av skatter och avgifter, inte av bidrag från enskilda företag, är det inte möjligt för kommunen att begära att fristående aktörer ska fondera riskpremier som ska falla ut till kommunen vid upphörande av aktörernas verksamheter. Kommunen kan vidare inte ge stöd till enskilda företag vilket innebär att kommunen inte kan ha en etableringsfond med kommunala medel där fristående aktörer kan ansöka om lånefinansiering.

Bakgrund

Annika Andersson Ribbing m.fl. (S) föreslår i en motion kommunfullmäktige

- 1) att ta fram ett system för kvalitetsgranskning av fristående skolhuvudmän som vill etablera sig i kommunen för att garantera lägsta möjliga risk för medborgarnas skattepengar, ge de sökande huvudmännen/bolagen tydliga, enkla och transparenta regelverk att förhålla sig till redan vid sin planering av en ansökan om etablering i Värmdö kommun, genom att bedöma:
 - a) ekonomiska baskrav (såsom soliditet, likviditet, skuldsättning, resultat, historik, ekonomisk brottslighet, ägandeförhållanden, skattebetalningshistorik, m.m.) som visar på aktörens bärighet och en budget för de kommande tre åren,

- b) kvalitetsmässiga baskrav (såsom lärartäthet, lärarbehörighet, resultat på nationella prov, föräldranöjdhet, omfattning av elevhälsoteam, arbete med elever i behov av särskilt stöd, omfattning av studie- och yrkesvägledning, m.m.), som visar på aktörens kvalitet och kompetens,
 - c) kommunala baskrav (såsom profil på verksamheten i förhållande till befintliga, antal redan etablerade verksamheter, geografisk placering, upptagningsområde, befolkningsprognoser, m.m.),
- 2) att ta fram ett system för fondering av riskpremier från fristående aktörer som faller ut till kommunen vid upphörande av fristående aktörs verksamhet (till exempel, men inte begränsat till, konkurser, flytt, nedläggning)
 - 3) att redovisa en lösning för en etableringsfond med kommunala medel där nystartade, fristående aktörer kan ansöka om lånefinansiering för att hantera sina riskpremier då övriga krav förutom de ekonomiska är uppfyllda för att kvalificera sig för etablering i kommunen.

Ärendebeskrivning

Att starta friskola

Skolinspektionen granskar ansökningar om att starta fristående skolor eller utbildningar utifrån skollagen med tillhörande förordningar och läroplaner.¹ Sökande ska ha förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen. En elevprognos ska säkerställa att sökanden får ett tillräckligt stort elevantal för att verksamheten ska kunna startas upp och bedrivas långsiktigt.

Uppgifter om den tänkta huvudmannens ekonomiska ställning ska lämnas, till exempel den senaste årsredovisningen, årsbokslutet eller dylikt. Budget för läsår 1-3 ska lämnas in där alla etableringskostnader ingår. Uppgifter om finansieringen av verksamheten ska anges.

I ansökan ska en översiktlig beskrivning lämnas av hur huvudmannen planerar att genomföra arbetet med det systematiska kvalitetsarbetet och värdegrundsarbetet.

Kommunens yttrande

Skolinspektionen skickar ansökningar om etablering av friskolor för yttrande till kommunerna.² Om ansökan avser en fristående gymnasieskola skickas den även till närliggande kommuner. Yttrandet ska innehålla beskrivningar av ekonomiska, organisatoriska och pedagogiska konsekvenser för den kommunala skolan av starten av friskolan. Konsekvenserna ska gälla förhållanden på lång sikt, dvs. fem till sex år.

Kommunens yttrande är av stor betydelse för Skolinspektionens bedömning av en ansökan eftersom kommunen har kunskaper om de förhållanden som råder inom dess skolorganisation. Däremot är det inte kommunens uppgift att yttra sig över eller göra bedömning av den sökande huvudmannens förutsättningar, såsom ekonomi, pedagogisk kompetens eller kvalitet på utbildningen. De frågorna hanteras exklusivt inom Skolinspektionens tillståndsprövning.

¹ 2 kap. 5-7 §§ skollagen (2010:800)

² 2 kap 2 § skolförordningen (2011:185) respektive 2 kap 2 § gymnasieförordningen (2010:2039)§

Skolinspektionens beslut

Skolinspektionen fattar sitt beslut efter en helhetsbedömning där kommunens yttrande vägs in. I bedömningen tas hänsyn till om utbildningen tillför något nytt till det utbud av utbildningar som redan finns i kommunen eller närliggande kommuner och vilka effekter för det offentliga skolväsendet etableringen kan ge upphov till.

Negativa följder för det offentliga skolväsendet, och därmed grund för att avslå ansökan, kan vara:

- Om tillkomsten av en fristående grundskola medför att en landsorts- eller glesbygdskommun tvingas lägga ner en skola och detta medför att avståndet till närmaste kommunala skola avsevärt ökar för elever i någon del av kommunen.
- Om etableringen av en fristående skola påverkar kommunens skolorganisation och medför betydande kostnadsökningar som är bestående.
- Om tillkomsten av en fristående gymnasieskola kraftigt begränsar kommunens eller en närliggande kommuns möjligheter att erbjuda alla inriktningar av ett nationellt program.

Likabehandlingsprincipen

När Skolinspektionen beslutat att godkänna etablering av en friskola får skolan därmed bidragsrätt. Utgångspunkten enligt lagstiftningen är att beräkning av bidrag till enskilda verksamheter ska ske enligt den så kallade likabehandlingsprincipen. Det innebär att bidrag till friskolor ska bestämmas på samma grunder som när resurser fördelas till kommunens egna skolor.

Från och med 2010 är det inte längre möjligt att reducera bidraget till friskolor med ett skolpliktsavdrag, vilket gjordes tidigare. Skolpliktsavdraget var tänkt att utgöra en buffert för elever som den kommunala skolan fick ta tillbaka från friskolor under pågående läsår. Kommunens kostnader för att hålla en beredskap för att ta emot elever i grund- och gymnasieskolan ansågs dock inte ha något omedelbart samband med kostnaderna för utbildningsverksamheten. Dessa kostnader hör snarare samman med kommunens övergripande myndighetsansvar och därför beslutades att skolpliktsavdraget skulle tas bort.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget har inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för miljön

Förslaget har inga konsekvenser för miljön.

Konsekvenser för medborgarna

Förslaget har inga konsekvenser för medborgarna.

Bedömning

Det är inte kommunens uppgift att bedöma den sökande huvudmannens ekonomiska förutsättningar, pedagogiska kompetens eller kvaliteten på utbildningen. Dessa frågor hanteras inom Skolinspektionens tillståndsprövning. Kommunen får lämna yttrande om de ekonomiska, organisatoriska och pedagogiska konsekvenser som starten av skolan

kan ha för kommunen på lång sikt. Det är därför inte kommunens sak att ta fram system för kvalitetsgranskning av fristående huvudmän för att ge dem regelverk angående ekonomi och kvalitet m.m. vid planering av ansökan om etablering i Värmdö kommun.

Kommunernas verksamheter ska bekostas av skatter och avgifter, inte av bidrag från enskilda företag. Därför är det inte möjligt för kommunen att begära att fristående aktörer ska fondera riskpremier som ska falla ut till kommunen vid upphörande av aktörernas verksamheter. Kommunen kan vidare inte ge stöd till enskilda företag vilket innebär att kommunen inte kan ha en etableringsfond med kommunala medel där fristående aktörer kan ansöka om finansiering.

Men stöd av ovanstående föreslås att motionen från (S) avslås.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom kansli- och utvecklingsavdelningen. Kontakter har tagits med Rätts- och tillståndsavdelningen på Skolinspektionen och jurist på Sveriges Kommuner och Landsting (SKL).

Handlingar i ärendet

Nr	Handling	Bilaggs/Bilaggs ej
1	Motion om medborgaranti och beredskap för friskolors etablering i Värmdö kommun	Bilaggs
2	Beslut i FNU 2013-06-13 § 100	Bilaggs

Stellan Folkesson
Kommundirektör

Maria Larsson Ajne
Kanslichef

Dnr 13FNU/0069

Finansieringsnämnden för utbildning, 2013-06-13 § 100

Svar på motion (S) om medborgargaranti och beredskap för friskolors etablering i Värmdö kommun

Finansieringsnämnden för utbildning beslut

Avslår motionen.

Beslutsnivå

Kommunfullmäktige.

Ärendebeskrivning

Annika Andersson Ribbing m.fl. (S) har föreslagit att kommunen tar fram ett system för kvalitetsgranskning av fristående skolhuvudmän, ett system för fondering av riskpremier från fristående aktörer och att en etableringsfond med kommunala medel införs där fristående aktörer kan ansöka om lånefinansiering för att hantera sina riskpremier.

Motionen avslås med hänvisning till att det är Skolinspektionen som bedömer den sökande huvudmannens ekonomiska förutsättningar, pedagogiska kompetens och kvalitet på utbildningen. Kommunen har möjlighet att yttra sig över ekonomiska, organisatoriska och pedagogiska konsekvenser för den kommunala skolverksamheten. Eftersom kommunernas verksamheter bekostas av skatter och avgifter, inte av bidrag från enskilda företag, är det inte möjligt för kommunen att begära att fristående aktörer ska fondera riskpremier som ska falla ut till kommunen vid upphörande av aktörernas verksamheter. Kommunen kan vidare inte ge stöd till enskilda företag vilket innebär att kommunen inte kan ha en etableringsfond med kommunala medel där fristående aktörer kan ansöka om lånefinansiering.

Handlingar i ärendet

Tjänsteskrivelse 2013-05-07

Motion om medborgargaranti och beredskap för friskolors etablering i Värmdö kommun

Yrkanden

Allan Sooman (FP) och Marie Bladholm (M) yrkar avslag till motionen.
Mikael Lindström (S) och Karin Aaseby (S) yrkar bifall till motionen.

Proposition

Ordföranden ställer proposition om nämnder bifaller eller avslår motionen och finner att den avslås.

Votering begärs.

Följande voteringsordning läses upp och godkänns:

Den som avslår motionen röstar ja, den som bifaller motionen röstar nej.

Nämnden beslutar med 6 ja röster mot 3 nej röster.
(voteringslista 2)

Voteringslista 2 vid finansieringsnämnden för utbildning
sammanträde 2013-06-13

Ledamöter

	Ja	Nej	Avstår
Marie Bladholm (M)	X		
Allan Sooman (FP)	X		
Karin Aaseby (S)		X	
Mats Benjaminsson (FP)	X		
Siv Strömbäck (MP)	X		
Ann-Kristin Särnbrink (S)		X	

Tjänstgörande ersättare

Iréne Ulfvin (M)	X		
Cecilia Lindberg (M)	X		
Mikael Lindström (S)		X	

Reservationer och protokollsanteckningar

S-gruppen reserverar sig mot beslutet och lämnar följande skriftliga reservation:

" Om en friskola lägger ner, måste kommunen erbjuda eleverna skolgång. Därför kräver Socialdemokraterna i Värmdö skydd för medborgarnas skattepengar. För att komma ifråga för etablering, bör friskolor uppfylla vissa krav för ekonomi, kvalitet och kommunal hållbarhet samt fondera en riskpremie för eventuell nedläggning.

Ingen kommun får själv besluta om vilken aktör som ska beviljas tillstånd att bedriva skola i en kommun. Det gör staten. Kommuner får bara yttra sig om man anser att verksamheten påverkar kommunen negativt. Kommuner är skyldiga enligt lag att erbjuda sina invånare skola. En privat huvudman, friskola, behöver inte ta konsekvenserna av en nedläggning, konkurs eller flytt. Det måste kommunen göra och hantera i sin budget, utan ersättning från friskolorna.

Om en huvudman för en friskola misslyckas och har oturen att få lägga ner verksamheten, är det inte rimligt att elever hos andra friskolor eller de

kommunala skolorna betalar priset för det i form av mindre ekonomiska resurser. Vi socialdemokrater har inget emot privata utförare av vissa kommunalt finansierade tjänster. Vi har förståelse för behovet av överskott när det investeras i skolverksamheten.

Men vi har inte råd att vara oansvariga med skattemedel. Vi har inte råd att inte effektivt utnyttja varje tillgänglig krona för en bättre framtid.

För att skydda medborgarnas skattepengar från ekonomiskt oseriösa aktörer, bristfällig kvalitet och risk för överetablering i kommuner, föreslår vi i motionen granskning av friskolornas huvudmän före yttrande till Skolverket om ansökan. Motsvarande metodik används i dag vid offentlig upphandling av kommunal service. Vi menar att ett sådant system även borde kunna tillämpas på samhällstjänsten skolan.

Kraven bör utformas utifrån följande kriterier:

Ekonomi. Här bedöms till exempel bolagets soliditet, likviditet, skuldsättning, resultat, historik, ekonomisk brottslighet, ägandeförhållanden, skattebetalningshistorik, budget för kommande treårsperiod.

Kvalitet. Här bedöms förslagsvis lärartäthet, lärarbehörighet, resultat på nationella prov, föräldranöjdhet, omfattning av elevhälsoteam, arbete med elever i behov av särskilt stöd, omfattning av studie- och yrkesvägledning.

Kommunal hållbarhet. Här bedöms profil på skolan i förhållande till befintliga, antal redan etablerade skolor, geografisk placering, upptagningsområde, befolkningsprognoser, med mera.

Vi ser behovet av att garantera alla elevers rätt till en god utbildning oavsett huvudman. Vi tror att alla parter tjänar på en högre grad av kvalitetsgranskning, men de som tjänar mest på det är eleverna.

Ansvar för den riskpremie kommunen måste betala för att hålla friskolor, borde logiskt hänskjutas till den som vill bedriva sådan verksamhet. Därför föreslår vi socialdemokrater i motionern ett system för fondering av riskpremier från fristående aktörer som faller ut till kommunen om verksamheten upphör. Liknande system används på andra håll när aktörer måste ta ansvar för verksamhetens eventuella framtida samhällskonsekvenser.

För att inte utestänga nystartade verksamheter som kan bidra positivt till kommunens skolutbud, vill vi hävda att förslaget strider mot lagen undrar vi mot vilken lag. Vi menar att vi tar ansvar för kommuninvånarnas skattepengar och kvalitetssäkring av utbildningen. VI vill också att kommunen inrättar en etableringsfond med kommunala medel där nystartade, fristående ej koncernknutna aktörer kan ansöka om lånefinansiering för att hantera sina riskpremier i ett startskede. Detta är ett enkelt och kvalitetssäkert sätt att ge medborgarna bättre valuta för sina skattepengar. Det ökar transparensen i beslutsfattandet och minskar risken för kostsamma räddningsaktioner, menar vi socialdemokrater.

När majoriteten hävdar att vi bryter mot lagen med denna motion undrar vi vilken? Vi menar att motionen enbart stärker kvalitetsgranskningen samt värnar skattebetalarnas pengar.”

Sändlista

KF

Värmdö kommunfullmäktige

2013-03-27

Motion

Medborgargaranti och beredskap för friskolors etablering i Värmdö kommun

Värmdö har en av regionens högsta kommunalskatter. Samtidigt upplever invånarna att de inte får valuta för sina skattepengar. Den styrande Värmdökoalitionen (M, FP, KD och MP) har inte förmått identifiera och stoppa läckaget av kronor. Till råga på allt begår majoriteten misstag efter misstag och kastar stora summor pengar i sjön. Det handlar om borgensåtagande i idrottsanläggningar utan säkerhet, kostsamma utredningar som aldrig tas tillvara och nya dyra skolbyggnader trots att det finns överskott.

Kommunen gör överskott, men förmår trots det inte ge invånarna rimlig service för sina skattekrönor, eller använda pengarna för att höja kvaliteten inom skola, barnomsorg och infrastruktur.

Vi i den socialdemokratiska gruppen har inget emot privata utförare av vissa kommunalt finansierade tjänster.

Vi tycker däremot inte att det är självklart att produktion av samhällstjänster går att jämföras med rationell industriproduktion av varor, som till exempel bilar. Konkurrens är bra för ständig utveckling av varor och tjänster. Om ingen vill köpa, upphör verksamheten.

Den enskilt viktigaste faktorn för egen livskvalitet och god, hållbar samhällsutveckling är en bra utbildning. Vi socialdemokrater vill ha en skolgång på lika villkor. Vår skola uppmuntrar lärande, ansvarstagande, kreativt och självständig tänkande. Svenska skolor ska arbeta för demokratiskt engagemang. När alla växer och når framgång, vinner helheten mer än summan av delarna. Ett samhälle som förenar individualismens drivkrafter med allmännyttans vinster, blir starkare än egennyttans och förtryckets samhällen. Färsk

forskning visar att socialdemokratiska samhällen, som utjämnar skillnader mellan människor, är mest framgångsrika.

Vi har inte råd att spela rysk roulette med våra skolbarn. Vi har inte råd att vara oansvariga med skattemedel. Vi har inte råd att inte effektivt utnyttja varje tillgänglig krona för en bättre framtid.

Kloka incitament är ett sätt att skapa samma effekt som marknadsmässig konkurrens. Fast utan de negativa konsekvenserna av sämre samhällstjänster när kommunen hela tiden måste anlita den som erbjuder tjänsten till lägsta kostnad.

Kommunen har alla skyldigheter enligt olika lagar att erbjuda sina invånare skola, vård och omsorg. De privata utförarna kan plocka russin ur kakan, utan att behöva ta ansvar för helheten. Går en friskola i konkurs eller lägger ner sin verksamhet, måste kommunen erbjuda de strandsatta eleverna skolgång. För att kunna göra det måste kommunen hela tiden ha beredskap i sin budget för att hantera den stora kostnad sådana åtgärder innebär. Tidigare fanns ett skolpliktsavdrag om 5% i kommunen för att kompensera för detta uppdrag.

Den riskpremien dras inte av på friskolornas elevpeng. Friskolor får nämligen inte missgynnas när skolpengen fördelas. Däremot går det bra att missgynna kommunernas skolor. I Värmdö tas denna riskpremie ur verksamheten och skulle ha kunnat gå till annat.

De riskpremier som kommunen ständigt tvingas fondera ska inte behöva belasta skattebetalarna, menar vi i den socialdemokratiska gruppen.

Ingen kommun får själv besluta om vilken aktör som ska beviljas tillstånd att bedriva skola i en kommun. Det är staten som beslutar om tillstånd. Kommuner får bara yttra sig vid nya ansökningar från friskolor om man anser att verksamheten påverkar kommunen negativt.

För att skydda medborgarnas skattepengar från ekonomiskt oseriösa aktörer, bristfällig kvalitet och överetableringsrisker i kommuner, föreslår vi i den socialdemokratiska gruppen att förvaltningen tar fram ett förslag på system för att kvalitetsgranska ansökande huvudmän.

Vårt förslag går ut på att om ett antal baskrav inte är uppfyllda, kan tjänstemännen direkt avstyrka tillståndet. Om de är uppfyllda ska ärendet lyftas till nämnderna för bedömning.

Vi anser att detta är ett relativt enkelt och kvalitetssäkert sätt att ge medborgarna bättre valuta för sina skattepengar. Motsvarande metodik används i dag inom ramen för offentlig upphandling av tekniska tjänster. Vi anser att ett sådant system även borde kunna tillämpas på samhällstjänster.

Det ökar transparensen i beslutsfattande, minskar risken för kostsamma räddningsaktioner och gör den politiska hanteringen mer effektiv.

Vi föreslår därför kommunfullmäktige:

1. att ta fram ett system för kvalitetsgranskning av fristående skolhuvudmän som vill etablera sig kommunen för att garantera lägsta möjliga risk för medborgarnas skattepengar, ge de sökande huvudmännen/bolagen tydliga, enkla och transparenta regelverk att förhålla sig till redan vid sin planering av en ansökan om etablering i Värmdö kommun, genom att bedöma:

a) ekonomiska baskrav (såsom soliditet, likviditet, skuldsättning, resultat, historik, ekonomisk brottslighet, ägandeförhållanden, skattebetalningshistorik, med mera) som visar på aktörens bärighet och en budget för de kommande tre åren,

b) kvalitetsmässiga baskrav (såsom lärartäthet, lärarbehörighet, resultat på nationella prov, föräldranöjdhet, omfattning av elevhälsoteam, arbete med elever i behov av särskilt stöd, omfattning av studie- och yrkesvägledning, med mera), som visar på aktörens kvalitet och kompetens

c) kommunala baskrav (såsom profil på verksamheten i förhållande till befintliga, antal redan etablerade verksamheter, geografisk placering, upptagningsområde, befolkningsprognoser, med mera).

2. att ta fram ett system för fondering av riskpremier från fristående aktörer som faller ut till kommunen vid upphörande av fristående aktörs verksamhet (till exempel men inte begränsat till konkurser, flytt, nedläggning)

3. att redovisa en lösning för en etableringsfond med kommunala medel där nystartade, fristående aktörer kan ansöka om lånefinansiering för att hantera sina riskpremier då övriga krav förutom de ekonomiska är uppfylla för att kvalificera sig för etablering i kommunen.

Annika Andersson Ribbing (S)

Christer Hedberg (S)

Ann- Kristin Särnbrink (S)

Jakob Fritzell (S)

